Karmaveer Bhaurao Patil University, Satara

Karmaveer Samadhi Parisar, Powai Naka Satara, Maharashtra 415001

Rayat Shikshan Sanstha's

Chhatrapati Shivaji College,Satara (Autonomous)

Constituent College of Karmveer Bhaurao Patil University,Satara

Accredited By NAAC with 'A+' Grade

Syllabus for

B.A. Part – I

B.A. Program in Marathi at Major Level

Major Marathi

Subject Code: MMMAR01101

(Syllabus to be implemented from June, 2023-24 as Per NEP Guideline)

Rayat Shikshan Sansth's

Chhatrapati Shivaji College, Satara

(Autonomous)

Constituent College of Karmveer Bhaurao Patil University,Satara

B.A. Part I

June 2023 (As Per NEP 2020)

B.A. Program in Major Marathi

Subject Code: MMMAR01101 (Credit 04)

सत्र : १ (Semester : I)

अभ्यासपत्रिकेचे नाव -(अक्षरबंध आणि उपयोजित मराठी)

प्रास्ताविक – **(Preamble)**

पदवी स्तरावर प्रथम वर्षासाठी मराठी विषय घेणाऱ्या विद्यार्थ्याला मराठी विषयाची गोडी लागावी,भाषा व साहित्य यांची अभिरुची विकसित करणे,कथा या प्राचीन काळापासून आलेल्या वाङ्मय प्रकारातील परिवर्तने लक्षात घेऊन सदर अभ्यासक्रमाची रचना करण्यात आलेली आहे.विद्यार्थ्यांनी लेखन,वाचन,भाषण,श्रवण कौशल्ये आत्मसात केली जातील अशी अभ्यासक्रमाची रचना करण्यात आलेली आहे.कथा हा वाड्मय प्रकार व मराठी कथेची वाटचाल लक्षात घेऊन ग्रामीण,स्त्रीवादी,दलित या साहित्य प्रवाहातील लेखकांच्या निवडक कथांचा समावेश अभ्यासक्रमात केलेला आहे.

अलिकडच्या कालखंडात निबंध व पत्रलेखन या वाड्मय प्रकारांची स्पर्धापरीक्षेच्या अनुषंगाने निकड वाढलेली दिसून येते.स्पर्धापरीक्षेतआपले विचार प्रभावीपणे व्यक्त करण्यासाठी 'निबंध लेखन'हा घटक अत्यंत महत्त्वाचा असलेला दिसतो.त्याचबरोबर कार्यालयीन कामकाजात पत्रलेखन महत्त्वपूर्ण असलेले दिसते.हे लक्षात घेऊनच त्याचा अभ्यासक्रमात समावेश केलेला आहे.

दुसऱ्या सत्रात कविता या वाड्मय प्रकारची संक्षिप्त ओळख होण्याच्या अनुषंगाने अभ्यासक्रमाची रचना केलेली आहे.केशवसुत,गोविंदाग्रज,अनिल,बहिणाबाई,वाहरू सोनावणे,सुरेश भट यांच्या निवडक कवितांचा समावेश अभ्यासक्रमात केला आहे.स्पर्धा परीक्षेच्या अनुषंगाने गद्य व पद्याचे आकलन अभ्यासक्रमात समाविष्ट केलेले आहे.

Objective –

१. कथा वाड्मय प्रकाराचा स्थूल परिचय करून देणे .

२. मराठी कथेची वाटचाल कशी झाली ,त्याची माहिती समजून घेणे.

३. मराठी भाषिक कौशल्ये आत्मसात करण्यासाठी प्रात्यक्षिक करून घेणे.

४. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषा व साहित्य तसेच विविध वाङ्मय प्रकार यांविषयी आवड निर्माण करणे.

५. विद्यार्थ्यांची विविध स्पर्धा परीक्षांची पूर्व तयारी करून घेणे.

Outcomes –

१. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषा व साहित्य तसेच विविध वाड्मय प्रकार यांविषयी आवड निर्माण होईल .
२. मराठी भाषा आणि साहित्य अभिरुची विकसित होते.
३. कथा या वाड्मय प्रकारातील परिवर्तने समजतात.
४. विद्यार्थ्यांना मराठी साहित्यातील कथेचा विकासक्रम समजून घेता येतो.
५. विद्यार्थ्यांचा विविध माध्यमांसाठी करावयाच्या लेखनाचा सराव होतो.

Expected Skill impartation (Through theory and practical's)

१. भाषिक कौशल्ये
२. वाङ्मय व्यवहार ज्ञान
३. प्रत्यक्ष साहित्यनिर्मिती कौशल्ये
४. विविध माध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये

अ.क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	Course Outcome
विभाग १ Module1	**कथा – निवडक भास्कर चंदनशिव** कथा संकल्पना व स्वरूप • उमाळं • जांभळढव्ह • तडा	१५	CO1 & CO4 CO3
विभाग २ Module2	**कथा– निवडक आशा बगे** • केवडा	१५	CO2 & CO3

	• गाव		
विभाग ३ Module 3	**कथा– बाबुराव बागूल** • मरण स्वस्त होत आहे • मैदानातील माणसे • विद्रोह	१५	CO2,CO4
विभाग ४ Module 4	• **पत्रलेखन** • पत्रलेखनाचे स्वरूप • **निबंध लेखन** • निबंध लेखनाचे स्वरूप • निबंधाचे घटक	१५	CO5 & CO6

आधारभूत ग्रंथसूची -

१.भालेराव इंद्रजित (संपा.)-निवडक भास्कर चंदनशिव'लोकवाङ्मय प्रकाशन गृह ,सोलापूर
२.चंदनशिवे सुनील(डॉ) -'भास्कर चंदनशिव यांची कथा स्वरूप आणि विशेष' शब्दाली प्रकाशन,पुणे
३) बगे आशा -'पाउलवाटेवरले गाव' मेहता प्रकाशन,पुणे
४) बागुल बाबुराव-मरण स्वस्त होत आहे लोक वाड्मय प्रकाशन गृह ,सोलापूर
५) नसिराबादकर ल.रा.-व्यावहारिक मराठी फडके प्रकाशन,कोल्हापूर
६)मराठी विश्वकोश –खंड ५ व ६
७) भाषिक सर्जन आणि उपयोजन – राजन गवस
८)खोपकर अरुण 'चलतचित्र'राजहंस प्रकाशन पुणे

Evaluation Pattern B.A. Part – I Major Marathi Paper No. I
Term End Examination (Theory) Marks : 60
Internal Evaluation Marks : 40
Total 100

रयत शिक्षण संस्थेचे,

छत्रपती शिवाजी कॉलेज, सातारा

विषय – मराठी

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुण विभागणी

एकूण गुण – ६०

प्रश्न १.	खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा	१५
प्रश्न २.	टीपा लिहा (चार पैकी कोणत्याही तीन)	१५
प्रश्न ३	थोडक्यात उत्तरे लिहा (चार पैकी कोणतेही तीन)	१५
प्रश्न ४.	खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (दोन पैकी कोणताही एक)	१५

अंतर्गत मूल्यमापन - ४० गुण

अंतर्गत मूल्यमापनाचे तीन भाग असतील.

प्रकल्पलेखन - २० गुण

ऑनलाईन वर्गचाचणी – १० गुण

तोंडी चाचणी (मौखिक परीक्षा) – १० गुण

Rayat Shikshan Sanstha's

Chhatrapati Shivaji College,Satara (Autonomous)

Accredited By NAAC with 'A+' Grade

Syllabus for

B.A. Part – I

Major Marathi

Subject Code: MMMAR01102

शब्द्संहिता

(Syllabus to be implemented from June, 2023 As per NEP Guideline)

Rayat Shikshan Sansth's

Chhatrapati Shivaji College, Satara

(Autonomous)

Constituent College of Karmveer Bhaurao Patil University,Satara

B.A. Part I

June 2023 (As Per NEP 2020)

Major Marathi

Sub. Code MMMAR01102

(Semester : I)

अभ्यासपत्रिकेचे नाव - (शब्द्संहिता)

Credit : 2 **Paper No. 2**

Preamble - (प्रास्ताविक)

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार पदवी स्तरावर प्रथम वर्षासाठी मेजर मराठी (अभ्यासपत्रिका – २) सत्र-१ मध्ये विद्यार्थ्यांसाठी 'शब्द्संहिता' या नावाने अभ्यासक्रम तयार केला आहे. हा अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्व विकासास उपयुक्त आहे. प्रथम सत्रासाठी अभ्यासपत्रिका '२' मध्ये एकूण दोन घटकांचा समावेश करण्यात आला आहे. पहिल्या आणि दुसऱ्या घटकांमध्ये 'नापास मुलांची गोष्ट' या अरुण शेवते यांनी संपादित केलेल्या पुस्तकातील पाच निवडक लेख आणि द. ता. भोसले लिखित 'कुमारांचे कर्मवीर' या चरित्र ग्रंथातील 'कर्मवीरांच्या जीवनातील तीन प्रेरणादायी प्रसंग' अभ्यासासाठी निवडलेले आहेत. अशा एकूण सहा लेखांचा समावेश करण्यात आलेला आहे.

Course Outcomes –

CO -1. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषेविषयी आवड निर्माण झाली.

CO -2. विद्यार्थ्यांचे सामाजिक बांधिलकीशी नाते प्रस्थापित केले.

CO -3. विद्यार्थ्यांमध्ये उदात्त ध्येयाची जाणीव निर्माण झाली.

CO -4. सर्जनशील साहित्य निर्मितीस प्रोत्साहन मिळाले.

CO -5. समकालीन जीवनात स्वतःला कसे सिद्ध करावे हे समजले.

Expected Skill impartation (Through theory and practical's)

१. भाषिक कौशल्ये (लेखन,वाचन,श्रवण)
२. सर्जनशील लेखन कौशल्ये
३. वाचन कौशल्ये
४. व्यावहारिक जीवनात उपयोगाचे कौशल्ये

अ.क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	Cos
Unit 1	**आत्मचरित्रपर लेख** ● निवड – यशवंतराव चव्हाण ● वाटेवरच्या सावल्या – कुसुमाग्रज ● पन्नासपैकी शून्य मार्क्स – शांता शेळके	15	CO1, CO2,CO3, CO4 & CO5
Unit 2	**आत्मचरित्रपर लेख** ● शब्दांचे मोल – चंद्रशेखर धर्माधिकारी ● संगमनेरचे दिवस – दया पवार **चरित्रात्मक लेख** ● पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या आयुष्यातील तीन प्रेरणादायी प्रसंग – डॉ. द. ता. भोसले	15	CO1, CO2,CO3, CO4 & CO5

Reference Books :

संदर्भ ग्रंथ –

१) शेवते अरुण, (संपा) - 'नापास मुलांची गोष्ट', ऋतुरंग प्रकाशन, मुंबई, जून २०१७

२) भोसले द. ता. 'कुमारांचे कर्मवीर', कर्मवीर विद्याप्रबोधिनी, रयत शिक्षण संस्था, सातारा

Additional Reading पूरक वाचन

१. महात्मा गांधी, 'माझे सत्याचे प्रयोग', वरदा प्रकाशन, पुणे

२. भागवत दुर्गा, 'ऋतुचक्र', पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.

३. इंदिरा संत, 'मृदगंध' मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.

४. कुलकर्णी श्रीनिवास, 'सोन्याचा पिंपळ', मौज प्रकाशन पुणे.

Evaluation Pattern
B.A. Part – I

Term End Examination (Theory)	Marks : 30
Internal Evaluation	Marks : 20
Total	50

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुण विभागणी

एकूण गुण – ३०

प्रश्न १.	खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा	०८
प्रश्न २.	टीपा लिहा (तीन पैकी कोणत्याही दोन)	१०
प्रश्न ३	खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (दोन पैकी कोणतेही एक)	१२

अंतर्गत मूल्यमापन - २० गुण

१. विषयनिहाय विविध उपक्रम - २० गुण

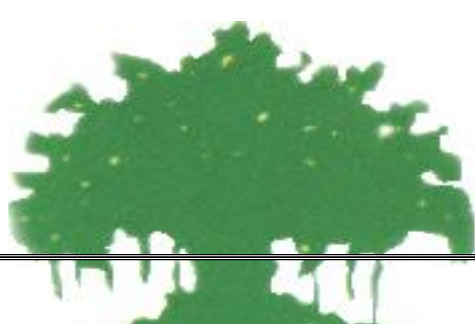

Rayat Shikshan Sanstha's

Chhatrapati Shivaji College,Satara (Autonomous)

Accredited By NAAC with 'A+' Grade

Syllabus for

B.A. Part – I

Major Marathi

Subject Code : OEMAR01101

प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये

(Syllabus to be implemented from June, 2023 As per NEP Guideline)

RAYAT SHIKSHAN SANSTHA'S

CHHATRAPATI SHIVAJI COLLEGE SATARA (Autonomous)

A Constitute College of Karmveer Bhaurao Patil University,Satara

Department of Marathi

As Per NEP 2020 OE Subject

OEMAR01101

प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये

From June 2023

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्ट्ये (Objectives)

1. प्रसार माध्यमे (Media) म्हणजे काय? संकल्पना(concepts) समजावून घेणे.
2. प्रसारमाध्यमांचे प्रकार समजावून घेणे .(Types of Media)
3. प्रसारमाध्यमांच्या क्षेत्रातील विविध कौशल्ये आत्मसात करणे.
4. प्रसारमाध्यमातील रोजगाराच्या अद्ययावत संधीची ओळख करून घेणे

.

अ.न ?	घटक	उपघटक	तासिका	श्रेयांक
1.	प्रसारमाध्यमांचे स्वरूप व प्रकार	• प्रसारमाध्यमांचे स्वरूप – प्रकार – वृत्तपत्रे,दूरदर्शन,नभोवाणी व इतर माध्यमांची ओळख • वृत्तपत्राचे स्वरूप आणि महत्त्व • बातमी लेखन (News Reporting) • पत्रलेखन (Letter Writing to News Paper)	15	01
2.	मुद्रितमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये (Writing skills for print Media) भाग -२	• वृत्तलेखन, स्तंभलेखन,मुलाखत व समीक्षणात्मक लेखन (News Feature, Columns Writing& Interview Feature • जाहिरात (Advertise) • आंतरजालावरील (Internet) दैनिके	15	01
3.	श्राव्य माध्यमांसाठी	• नभोवाणी संप्रेषण	15	01

	लेखन कौशल्ये	• नभोवाणीवरील बातमीपत्रे • रुपक,श्रुतिका आणि नभोनाट्य		
4.	दृकश्राव्य माध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये	• दूरचित्रवाणी : लेखन व निर्मिती • दूरचित्रवाणी : कार्यक्रमांचे प्रकार • अन्य माहितीप्रधान कार्यक्रम –माहितीपट (Documentary) • संहितालेखन	15	01
		एकूण तासिका	60	04

संदर्भ ग्रंथ -

* डॉ.श्रीपाद जोशी - 'जनसंवाद आणि जनमाध्यम' मंगेश प्रकाशन ,नागपूर

* प्रसन्नकुमार अकलूजकर 'वृत्तपत्रविद्या' श्री विद्या प्रकाशन ,पुणे

* डॉ.संजय कप्तान - 'जनसंपर्क' डायमंड प्रकाशन ,पुणे

* राजेश राजोरे - 'पत्रकारितेतील वास्तव'दिलीपराज प्रकाशन ,पुणे

* ऋता बावडेकर – 'महाराष्ट्रातील प्रमुख संपादक' डायमंड प्रकाशन ,पुणे

* डॉ.संजय कप्तान – ' जाहिरात विश्व' 'डायमंड प्रकाशन ,पुणे

* यशोदा भागवत - 'जाहिरातीचं जग' मौज प्रकाशन गृह,मुंबई

* डॉ भास्कर शेळके –' प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा' स्नेहवर्धन प्रकाशन,पुणे

* ल.रा.नसिराबादकर –' व्यावहारिक मराठी' फडके प्रकाशन,कोल्हापूर

* एस.के.कुलकर्णी –' पत्रकारिता मार्गदर्शन' पुणे विद्यार्थी गृह प्रकाशन,पुणे

*डॉ मनोहर रोकडे - व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी स्नेहवर्धन प्रकाशन,पुणे

*डॉ.उज्ज्वला भोर- 'प्रसारमाध्यमे आणि मराठी' प्रशांत प्रकाशन, जळगाव

*पुष्पा काणे –'नभोवाणी कार्यक्रम तंत्र आणि मंत्र –इंडिया बुक कंपनी पुणे

Evaluation Pattern B.A. Part – I OE Marathi
Term End Examination (Theory) Marks : 60
Internal Evaluation Marks : 40
Total 100

रयत शिक्षण संस्थेचे,

छत्रपती शिवाजी कॉलेज, सातारा

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुण विभागणी

एकूण गुण – ६०

प्रश्न १.	खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा	१५
प्रश्न २.	टीपा लिहा (चार पैकी कोणत्याही तीन)	१५
प्रश्न ३	थोडक्यात उत्तरे लिहा (चार पैकी कोणतेही तीन)	१५
प्रश्न ४.	खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (दोन पैकी कोणताही एक)	१५

अंतर्गत मूल्यमापन - ४० गुण

अंतर्गत मूल्यमापनाचे तीन भाग असतील.

स्वाध्याय /गृहपाठ - १० गुण

ऑनलाईन वर्गचाचणी – १० गुण

विषयनिहाय उपक्रम – २० गुण

Rayat Shikshan Sanstha's

Chhatrapati Shivaji College,Satara (Autonomous)

Accredited By NAAC with 'A+' Grade

Syllabus for

B.A. Part – I

Major Marathi

Vocational skill Course (VSC)

VSCMAR01101

संहिता लेखन

(Syllabus to be implemented from June, 2023 As per NEP Guideline)

Rayat Shikshan Sansth’s

Chhatrapati Shivaji College, Satara

(Autonomous)

B.A. Part I

Vocational skill Course (VSC)

June 2023 (As Per NEP 2020)

VSCMAR01101

(Semester : I)

अभ्यासपत्रिकेचे नाव -(संहिता लेखन)

(Credit -02)

प्रास्ताविक – **(Preamble)**

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार पदवी स्तरावर प्रथम वर्षासाठी व्यावसायिक कौशल्यअभ्यासक्रम अंतर्गत मराठी अभ्यासपत्रिका सत्र १ मध्ये विद्यार्थ्यांसाठी ‘संहिता लेखन’ या नावाने अभ्यासक्रम तयार केला आहे. पहिल्या घटकामध्ये संहिता लेखन म्हणजे काय हे सांगून संहिता लेखनाची वैशिष्ट्ये आणि स्वरूप अभ्यासता येईल. दुसऱ्या घटकामध्ये संहिता लेखनाचे आशयनिष्ठ आणि माध्यमनिहाय प्रकार अभ्यासता येईल. अशा एकूण दोन श्रेयांकाचा संहितालेखन हा अभ्यासक्रम आहे.

Objective –

१. संहिता लेखन म्हणजे काय हे सांगता येईल.

२. संहिता लेखनाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये जाणून घेता येतील.

३. संहिता लेखनाचे रचना तंत्रानुसार होणारे वर्गीकरण अभ्यासता येईल.

४. संहिता लेखनाच्या कथानकाचा अभ्यास करता येईल.

५. दूरचित्रवाहिन्या माहितीपट निर्माते, सरकारी माध्यमे, दूरदर्शन यामधील संधीचा अभ्यास करता येईल.

Course **Outcomes –**

१. विद्यार्थ्यांमध्ये चित्रपट, माहितीपट आणि मालिका यातील लेखनाविषयी आवड निर्माण झाली.

२. विद्यार्थ्यांमध्ये सर्जनशील वृत्ती वाढीस लागली.

३. विद्यार्थी लेखनातून नवनिर्मितीचा आनंद घेऊ लागले.

४. विद्यार्थी लेखनाच्या माध्यमातून स्वतःचा शोध घेऊ लागले.

अ.क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	Cos
Unit 1	**संहिता लेखनाचे स्वरूप आणि घटक** १. चित्रपट माध्यमाचे स्वरूप २. संहिता लेखन संरचना ३. संहिता लेखन घटक	15	CO1, CO2, CO3, CO4 & CO5
Unit 2	**संहिता लेखनाचे प्रकार** १. संहिता लेखनाचे प्रकार २. माहितीपटाचे संहिता लेखन ३. मालिकेचे संहिता लेखन	15	CO1, CO2, CO3, CO4 & CO5

संदर्भ ग्रंथ –

१. मर्ढेकर बा. सी. अनु. जोशी रा. भि . 'कला आणि मानव', मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.

२. दीक्षित विजय 'चित्रपट – एक कला', रेणुका प्रकाशन

३. राय सत्यजित अनु. गिते विलास, 'विषय चलतचित्र', साकेत प्रकाशन

४. कॅ. मा. कृ. शिंदे, 'सिनेमाशास्त्र आणि तंत्र', नवमात प्रकाशन

Evaluation Pattern

B.A. Part – I

Term End Examination (Theory) Marks : 30
Internal Evaluation Marks : 20
Total 50

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुण विभागणी

एकूण गुण – ३०

प्रश्न १.	खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा	०८
प्रश्न २.	टीपा लिहा (तीन पैकी कोणत्याही दोन)	१०
प्रश्न ३	खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (दोन पैकी कोणतेही एक)	१२

अंतर्गत मूल्यमापन - २० गुण

१. विषयनिहाय विविध उपक्रम - २० गुण

Evaluation Pattern B.A. Part – I	
Term End Examination (Theory)	Marks : 30
Internal Evaluation	Marks : 20
Total	50

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुण विभागणी

एकूण गुण – ३०

प्रश्न १.	खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा	०८
प्रश्न २.	टीपा लिहा (तीन पैकी कोणत्याही दोन)	१०
प्रश्न ३	खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (दोन पैकी कोणतेही एक)	१२

अंतर्गत मूल्यमापन - २० गुण

१. विषयनिहाय विविध उपक्रम - २० गुण

Rayat Shikshan Sanstha's

Chhatrapati Shivaji College,Satara (Autonomous)

Accredited By NAAC with 'A+' Grade

Syllabus for

B.A. Part – I

Indian knowledgesystem

IKSMAR01101

बौद्ध तत्वज्ञान परिचय

(Syllabus to be implemented from June, 2023Asper NEP Guideline)

जून २०२३ पासून

Rayat ShikshanSansth's

Chhatrapati Shivaji College, Satara

(Autonomous)

B.A. Part I

June 2023 (As Per NEP 2020)

(Semester : I)

अभ्यासपत्रिकेचे नाव- बौद्ध तत्वज्ञान परिचय

[IKSMAR01101]

(Credit -02)

प्रास्ताविक –**(Preamble)**

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार पदवी स्तरावर प्रथम वर्षासाठी प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यास प्राचीन भारतातील बौद्ध तत्वज्ञान परिचय व्हावा ,आणि त्याचबरोबर भारतीय मूल्यांची जाण व्हावी ,प्रज्ञा ,शील ,करुणा या तत्वांची जाणीव व्हावी. जीवन कसे जगावे या संदर्भात बुद्धांनी सांगितलेली जीवन उपयोगी तत्वे आचरणात आणून त्यानी स्वतःचे जीवन सकारात्मक ,स्वावलंबी आणि सम्यक जगावे ,तसेच मानवी मूल्यांचे महत्व विद्यार्थ्यांना कळावे ,समता ,मानवता ,बंधुत्व ,मैत्री ,विज्ञान या संदर्भातील विचार विद्यार्थ्यांना मिळावे म्हणून सदर अभ्यासक्रम तयार करण्यात आला आहे.

१. तथागत गौतम बुद्ध आणि भारतीय तत्त्वज्ञानं यांचा तुलनात्मक परिचय करून देणे
२. भारतीय ज्ञान परंपरेत बुद्ध तत्वज्ञानाचे वेगळेपण समजून घेणे
३. गौतम बुद्धांनी सांगितलेल्या तत्वज्ञानातील ज्ञान समजून देणे
४. विद्यार्थ्यांच्या जीवनात हा मध्यममार्ग उपयुक्त कसा याची जाणीव करून देणे
५. बुद्ध धम्माचा जगभर विकास का व कसा झाला समजून देणे

Outcomes –

६. विद्यार्थी सत्य ,अहिंसा ,विज्ञान ,करुणा ,मैत्री ,समता ,बंधुता या तत्वाने आचरण करतील
७. माणसाचे अंतिम ध्येय काय समजून घेत सम्यक मार्ग जीवन उपयुक्त कसा ते समजून घेतील
८. आपल्या आयुष्यातील दु:ख दूर करण्यासाठी प्रयत्न करतील .
९. दहा पारमिता समजून घेऊन शीलवान होतील

सद्य काळात सर्वत्र बुद्ध तत्वज्ञान उपयुक्त असल्याचे जाणून बहुजन हिताय ,बहुजन सुखाय हे तत्वज्ञान समाजात प्रसारित करतील

Expected Skill impartation (Through theory and practical's)

५. सदाचारी जीवन जगण्याची जाणीव निर्माण होईल.
६. माणूस म्हणून सकारात्मक विचार करून शीलाने जीवन जगतील
७. समाजात प्रेम ,बंधुता ,समता ,करुणा ,मैत्री भावना प्रसार करून स्वत:स व समाजास सुखी ठेवण्याचा प्रयत्न करतील

४ स्वत:चा व समाजाचा मानसिक ,आर्थिक विकास होण्यासाठी बुद्ध तत्वज्ञान हे उपयुक्त आहे समजून प्रयत्नवादि राहतील

५ जीवन निर्व्यसनी ,विज्ञाननिष्ठ आणि मानवतावादी जगावे हे ध्येय बाळगून कर्तव्य करतील

अ.क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापनतासिका Teaching Hours	Course Outcome
विभाग1 Module1	बुद्ध धम्म , गौतम बुद्ध यांचे चरित्र – सुखाचा शोध – बुद्ध आणि समकालीन तत्वज्ञान – ब्राह्मण व श्रमण -धम्म चक्र प्रवर्तन –बुद्ध तत्वज्ञान : चार आर्य सत्य ,पंचशील ,अष्टांगिक मार्ग ,दहा पारमिता .बौद्ध आणि इतर धर्म यातील फरक	15	CO1 & CO4 CO3
विभाग 2 Module2	बुद्ध धम्म – जीवन उपयोगिता - सत्य शोध ,सुख शोध ,अनिश्वर वाद ,अनात्मता ,आधुनिक विज्ञान व बौद्ध धम्म – मानसशास्त्र व बौद्ध धम्म ,अनित्यता	15	CO2 & CO3

	,कार्यकारण भाव ,बौद्ध धम्म समाज जीवनावर व जगावर झालेला प्रभाव ,बौद्ध धम्म व भारतीय संविधान – बुद्ध धम्म व नैतिकता – करुणा ,प्रामाणिकपणा ,प्रेम ,परोपकार ,अहिंसा ,क्षमा शीलता ,शील वर्धन ,- बौद्ध साहित्य ग्रंथ , भवतु सब्ब मंगलम-		

ग्रंथसूची -१ त्रिपीटक

२. गौतम बुद्धांचे चरित्र -कृष्णराव अर्जुन केळुस्कर

३ बुद्ध आणि त्याचा धम्म -डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर

४ बुद्ध आणि कार्ल मार्क्स – डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर

५ बुद्ध ,धर्म आणि संघ – धर्मानंद कोसंबी

६ सर्वोत्तम भूमिपुत्रगोतम बुद्ध -डॉ.आ.ह. साळुंखे

७ महात्मा गौतम बुद्ध – साने गुरुजी

८. बौद्ध धम्माचे आचरण कसे करावे ? विलास वाघ

९. गौतम बुद्ध जीवनकार्य आणि तत्वज्ञान – डॉ.शशिकांत साळवे

१०. गौतम बुद्ध व त्याचे बौद्ध दर्शन – रा.ना .चव्हाण

११ .जातक कथा – धर्मानंद कोसंबी

१२ .धम्मपद – [नव संहिता] विनोबा भावे

१३ .बुद्ध – बुद्धिका उच्चतम विकास

१४. धर्म व धर्मपंथ -धर्मानंद कोसंबी

१५ .बुद्ध ,धर्म ,संघ – धर्मानंद कोसंबी

१६ बौद्ध पर्व -वा.गो .आपटे

१७. भगवान बुद्ध -धर्मानंद कोसंबी

१८. द लाईट ऑफ एशिया -एडविन आर्नोल्ड

१९ द गोस्पेल ऑफ बुद्ध—पोल कॅरस

२० गौतम द बुद्ध : हिज लाईफ अंड हिज टीचिंग [विपश्यना रिसर्च इन्स्टिट्यूट]

२१ इसेन्स ऑफ बुद्धिझम – पी. लक्ष्मी नरसू

Evaluation Pattern B.A. Part – I	
Term End Examination (Theory)	Marks : 30
Internal Evaluation	Marks : 20
Total	50

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुण विभागणी

एकूण गुण – ३०

प्रश्न १.	खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा	०८
प्रश्न २.	टीपा लिहा (तीन पैकी कोणत्याही दोन)	१०
प्रश्न ३	खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (दोन पैकी कोणतेही एक)	१२

अंतर्गत मूल्यमापन - २० गुण

२. विषयनिहाय विविध उपक्रम - २० गुण

Rayat Shikshan Sanstha's

Chhatrapati Shivaji College,Satara (Autonomous)

Constituent College of Karmveer Bhaurao Patil University, Satara

Accredited By NAAC with 'A+' Grade

Syllabus for

B.A. Part – I

B.A. Program in Marathi at Major Level

Sub Code: VECMAR01101

Under Ability Enhancement Subject (VEC)

Professional Ethics and Human Values Part 1

व्यावसायिक नैतिकता आणि मानवी मूल्ये भाग १

(Syllabus to be implemented from June, 2023-24 as Per NEP Guideline)

Rayat Shikshan Sansth's

Chhatrapati Shivaji College, Satara

(Autonomous)

B.A. Part I

Under Ability Enhancement Subject (VEC)

VECMAR01101

June 2023 (As Per NEP 2020)

(Semester : I)

अभ्यासपत्रिकेचे नाव - (व्यावसायिक नैतिकता आणि मानवी मूल्ये भाग १)

(Credit -02)

प्रास्ताविक – **(Preamble)**

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार पदवी स्तरावर प्रथम वर्षासाठी मेजर मराठी विषय घेणाऱ्या विद्यार्थ्याला मराठी विषयाची गोडी लागावी,भाषा व साहित्य यांची अभिरुची विकसित करणे आणि त्याचबरोबर विद्यार्थी कौशल्याधिष्ठित होत असताना त्याला व्यावसायिक नितीमत्तेची आणि त्याचबरोबर भारतीय मूल्यांची जाण व्हावी या अनुषंगाने **व्यावसायिक नैतिकता आणि मानवी मूल्ये हा स्वतंत्र अभ्यासक्रम** विकसित करण्यात आला आहे.

Objective –

१. व्यावसायिक नीतिमत्तेचे विद्यार्थ्यांना ओळख करून देणे.
२. व्यावसायिक नीतिमत्तेचे वैशिष्ट्ये अभ्यासणे.
३. भारतीय मूल्यांची विद्यार्थ्यांना जाण करून देणे.
४. नितीमत्ता व्यवस्थापण कार्यक्रमाची विद्यार्थ्यांना माहिती देणे .
५. नितीमत्ता सिद्धांतांची विद्यार्थ्यांना ओळख करून देणे.

Outcomes –

१०.विद्यार्थ्यांमध्ये व्यावसायिक नीतिमत्तेचे ओळख निर्माण होईल .
११.व्यावसायिक नीतिमत्तेचे वैशिष्ट्ये कथा समजतात.
१२.विद्यार्थ्यांमध्ये विविध भारतीय मूल्यांची जाण विकसित होईल .
१३.नितीमत्ता सिद्धांत व नितीमत्ता व्यवस्थापण यांच्याविषयी विद्यार्थ्यांची अभिवृद्धी विकसित होईल.

Expected Skill impartation (Through theory and practical’s)

८. व्यावसायिक नितीमत्ता कौशल्ये
९. मानवी मूल्यांची जाण
१०.नितीमत्ता व्यवस्थापन कौशल्ये
११.सहकार नियमन कौशल्ये

अ.क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	Course Outcome
विभाग1 Module1	**व्यावसायिक नितीमत्तेचा परिचय** व्यावसायिक नितीमत्ता (अर्थ आणि व्याख्या) • व्यावसायिक नितीमत्तेची वैशिष्ट्ये • नैतिक मूल्ये • सर्वमान्य • आचारसंहिता • मार्गदर्शक तत्त्वे • व्यावसायिक नितीमत्तेचे महत्त्व आवश्यकता	15	CO1 & CO4 CO3
विभाग 2 Module2	**नितीमत्ता व मूल्ये** • **भारतीय मूल्ये** • **भारतीय मूल्यांची वैशिष्ट्ये**	15	CO2 & CO3

	• **नितीमत्ता** स्त्रोत • **कार्यनीती**		

ग्रंथसूची -

⁕ (REFERENCES)

1) Ted Malloch and Whitney MacMillan, Common-Sense Business Principles for Profitable Leadership, Simran & Schuster.

2) Robert W. Kolb, Encyclopedia of Business Ethics and Society, Sage Publications.

3) Gerhold K. Becker, Ethics in Business and Society, Springer.

4) Dimtris N. Chorafas, Business Efficiency and Ethics, Springer.

5) John R. Boatright, Ethics and the Conduct of Business, Pearson.

Evaluation Pattern

B.A. Part – I

Under Ability Enhancement Subject (VEC)

Professional Ethics and Human Values Part 1 &2

व्यावसायिक नैतिकता आणि मानवी मूल्ये भाग १ आणि २

Term End Examination (Theory)	Marks : 30
Internal Evaluation	Marks : 20
Total	50

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुण विभागणी

एकूण गुण – ३०

प्रश्न १.	योग्य पर्याय निवडा	०८
प्रश्न २.	टीपा लिहा (तीन पैकी कोणत्याही दोन)	१०
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तारी प्रश्न (दोन पैकी कोणतेही एक)	१२

अंतर्गत मूल्यमापन - २० गुण

३. विषयनिहाय विविध उपक्रम - २० गुण

Rayat Shikshan Sanstha's

Chhatrapati Shivaji College,Satara
(Autonomous)

Accredited By NAAC with 'A+' Grade

Syllabus for

B.A. Part – I

Indian knowledgesystem

विवेक वाहिनी

(Syllabus to be implemented from June, 2023Asper NEP Guideline)

जून २०२३ पासून

Rayat ShikshanSansth’s

Chhatrapati Shivaji College, Satara

(Autonomous)

B.A. Part I

June 2023 (As Per NEP 2020)

(Semester : I)

अभ्यासपत्रिकेचे नाव- विवेक वाहिनी- भाग -१

Paper code- CCVVV01101

(Credit -02)

प्रास्ताविक –**(Preamble)**

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार पदवी स्तरावर प्रथम वर्षासाठी प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांचा स्वयंविकास करण्यासाठी विद्यार्थी स्वतः जागरूक व्हावा ,त्याला आपले स्वतःचे ,कुटुंबाचे ,देशाचे आणि जगाचे हित कशात आहे याची जाणीव व्हावी ,तो शीलवान व्हावा ,उद्योगी व्हावा ,विज्ञाननिष्ठ व्हावा ,पर्यावरण वादी व्हावा त्याने सामाजिक बांधिलकीची आवश्यकता का आहे याची जाणीव करून घ्यावी ,त्याला देशाची घटनात्मक मुल्ये कळावी, जीवनात नितीमत्तेची गरज का हे त्याने समजून घ्यावे ,त्याचा शारीरिक ,मानसिक ,बौद्धिक ,विकास व्हावा यासाठी विवेक वाहिनीचा अभ्यासक्रम सुरु करण्यात आला आहे. या अभ्यासक्रमाची खालील उद्दिष्ट्ये आहेत

Objectives :१ विद्यार्थ्यास वैज्ञानिक दृष्टीकोन व विवेक याची समज करून देणे

२ विवेक वाहिनीची आचार संहिता समजावून सांगून आचरण करण्यास उद्युक्त करणे

३ भारतीय घटनेचा मूल्यविचार विद्यार्थ्यास सांगून मूल्यांचे आचरण करण्यास प्रेरित करणे

४ विद्यार्थ्यास शारीरिक ,मानसिक व बौद्धिक विकास होण्याची कारणे सांगून त्यास विकसन करण्यास सहाय्य करणे

५ स्वतःला सक्षम करण्यास विद्यार्थ्यास प्रेरित करणे

६ . ज्ञान व माहिती घेऊन विद्यार्थी समृद्ध होईल व देशासाठी जगासाठी हितकारी काम करेल असा विचार प्रसारित करणे

Outcomes –

१. विद्यार्थी सत्य ,अहिंसा ,विज्ञान ,करुणा ,मैत्री ,समता ,बंधुता या तत्वाने आचरण करतील
२. माणसाचे अंतिम ध्येय काय समजून घेत सम्यक मार्ग जीवन उपयुक्त कसा ते समजून घेतील
३. आपल्या आयुष्यातील दुःख दूर करण्यासाठी प्रयत्न करतील .
४. विद्यार्थी शीलवान होतील
५ विद्यार्थी सामाजिक समस्या समजून घेतील ,चर्चा करतील व

Expected Skill impartation (Through theory and practical's)

१.वक्तृत्व कला विकास होईल ,लेखन कला विकास होईल
२ समाजात प्रेम ,बंधुता ,समता ,करुणा ,मैत्री भावना प्रसार करून स्वतःस व समाजास सुखी ठेवण्याचा प्रयत्न करतील
३ स्वतःचा व समाजाचा मानसिक ,आर्थिक विकास होण्यासाठी विद्यार्थी प्रयत्न करतील
४ जीवन निर्व्यसनी ,विज्ञाननिष्ठ आणि मानवतावादी जगावे हे ध्येय बाळगून कर्तव्य करतील
५ विवेकाने संवाद करण्याची कला अवगत होईल

अ.क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापनतासिका Teaching Hours	Course Outcome
विभाग1 Module1	विवेकवाहिनी उपक्रम -विवेक वाहिनी सभासद निकष – विवेक वाहिनी ब्रीद वाक्य – विवेक वाहिनी इतिहास – वैज्ञानिक दृष्टीकोन म्हणजे काय ? भारतीय संविधान आणि वैज्ञानिक दृष्टीकोन – वैज्ञानिक दृष्टिकोनाचे महत्व -भारतीय संविधानिक परिचय - मुल्ये ,नागरिकांचे हक्क व कर्तव्ये ,धर्म निरपेक्षता - व्यसनमुक्ती -वाचनाचे फायदे ,व्यायाम ,	15	CO1 & CO4 CO3
विभाग 2 Module2	विवेकवाद व्याख्या – विवेकी जीवन जगणे म्हणजे काय ? विचार आणि कृती , कौशल्ये – १ प्रश्न सोडवणे , २ वाटाघाटी	15	CO2 & CO3

	३ आस्था ,४ सर्जनशीलता ,५ संवाद		

उपक्रम :१ प्रदूषणमुक्त दिवाळी उपक्रम २] वाचन चळवळ ३] व्यसनमुक्ती उपक्रम इत्यादी

ग्रंथसूची –१. नरेंद्र दाभोलकर , व हमीद दाभोलकर महाराष्ट्र विवेकवाहिनी – वैचारिक व संघटनातमक मार्गदर्शिका ,जुलै-२००७

२. दि.य .देशपांडे ,विवेकवाद

३ मे.पु.रेगे ,विवेकवाद ,विज्ञान आणि श्रद्धा ,

४ प्रा.प.रा .आरडे ,लढे विवेकवादाचे

५डॉ.नरेंद्र दाभोलकर ,विवेक आणि विद्यार्थी ,राजहंस प्रकाशन पुणे

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप :

लेखी परीक्षा -३० गुण

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नांचे स्वरूप	गुण
प्रश्न -१	योग्य पर्याय निवडा	8
प्रश्न -२	थोडक्यात उत्तरे लिहा [३ पैकी २	10
प्रश्न -३	एका प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा [२ पैकी १]	12

अंतर्गत मूल्यमापन

अंतर्गत मूल्यमापन	१ विविध उपक्रमातील कृतीशील सहभाग १० गुण २ तोंडी परीक्षा १० गुण	20